

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ระบบงานบริหารเวชภัณฑ์ของหน่วยบริการปฐมภูมิในเขต
อำเภอเมืองลำพูน

ผู้เขียน นางสาววรรณพร อัครพงศ์

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนภรณ์ อวิพันธ์ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์วราภรณ์ ปิ่นฉวี กรรมการ

บทคัดย่อ

ระบบบริหารเวชภัณฑ์ เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในหน่วยบริการปฐมภูมิ ที่ทำให้หน่วยบริการปฐมภูมิสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษากระบวนการบริหารเวชภัณฑ์ของหน่วยบริการปฐมภูมิ 2.) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริหารเวชภัณฑ์ของหน่วยบริการปฐมภูมิ 3.) ศึกษาความรู้และทัศนคติของบุคลากรสาธารณสุขต่อระบบงานบริหารเวชภัณฑ์ของหน่วยบริการปฐมภูมิ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขที่รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ในหน่วยบริการปฐมภูมิที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลลำพูนทั้ง 17 แห่ง จำนวน 30 คน และสำรวจการปฏิบัติงานหน่วยบริการปฐมภูมิ รวมทั้งศึกษาจากเอกสารการเบิกเวชภัณฑ์ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 ถึงเดือนมีนาคม ปีงบประมาณ 2551 และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่มในกลุ่มผู้รับผิดชอบหลักงานบริหารเวชภัณฑ์ของหน่วยบริการปฐมภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย

ในส่วนระบบงานบริหารเวชภัณฑ์ในปัจจุบันพบว่า มีระบบบริหารจัดการทั้งในเรื่องการกำหนดแผนการเบิกเวชภัณฑ์ล่วงหน้า การกำหนดรอบการเบิกเวชภัณฑ์ การจัดส่งเวชภัณฑ์แก่

หน่วยบริการปฐมภูมิ เมื่อพิจารณาผลการปฏิบัติงานบริหารเวชภัณฑ์ ซึ่งมีการเก็บข้อมูลควบคู่กัน ทั้งจากแบบสอบถามและการสำรวจ พบว่าผลที่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจากการสำรวจ พบว่าคะแนนด้านการเบิก-จ่ายเวชภัณฑ์อยู่ในระดับดี (91 จากคะแนนเต็ม 100) และคะแนนด้านการเก็บรักษาเวชภัณฑ์อยู่ในระดับดี (82 จากคะแนนเต็ม 100) และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานครบถ้วนในเรื่องการเบิกจ่ายเวชภัณฑ์และเป็นไปตามระบบ FIRST IN FIRST OUT มีการรายงานมูลค่าการใช้เวชภัณฑ์และรายงานวัตถุดิบออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทครบถ้วน แต่ยังพบปัญหาการเบิกฉุกเฉินในจำนวนสูง และในการเก็บรักษาเวชภัณฑ์ยังพบว่าขาดรายชื่อเวชภัณฑ์ที่ต้องเก็บในตู้เย็น และไม่มีการแยกเก็บวัตถุดิบออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและแอลกอฮอล์

จากการสนทนากลุ่มยังพบปัญหาในการเบิก-จ่ายเวชภัณฑ์ คือ ไม่สามารถเบิกเวชภัณฑ์ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการเนื่องจากปริมาณเวชภัณฑ์ในคลังของโรงพยาบาลแม่ข่ายไม่เพียงพอ หรืออัตราผู้รับบริการของหน่วยบริการปฐมภูมิไม่คงที่ ทำให้หน่วยบริการปฐมภูมิต้องเบิกฉุกเฉิน และยังพบปัญหาในส่วนของในการเก็บรักษาเวชภัณฑ์ ซึ่งพบปัญหาว่าพื้นที่ห้องเก็บเวชภัณฑ์มีจำกัดและมีอุณหภูมิสูง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการที่บุคลากรน้อย มีภาระงานหลายด้านและขาดงบประมาณทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบบงานบริหารเวชภัณฑ์ แต่อย่างไรก็ตามการประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลแม่ข่ายและหน่วยงานอื่น ทั้งในเรื่องงบประมาณ สื่อความรู้ และด้านการเพิ่มกำลังคนจะช่วยในการพัฒนาระบบงานบริหารเวชภัณฑ์ให้ดีขึ้นต่อไป

จากการวัดความรู้โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าความรู้ด้านการเบิก-จ่ายเวชภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง (61 จากคะแนนเต็ม 100) ขณะที่ด้านการเก็บรักษาเวชภัณฑ์อยู่ในระดับดี (83 จากคะแนนเต็ม 100) โดยพบว่าส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการรายงานปริมาณการใช้วัตถุดิบออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และการเก็บรักษาเวชภัณฑ์ไว้ในตู้เย็น ในส่วนทัศนคติต่อระบบงานบริหารเวชภัณฑ์ในหน่วยบริการปฐมภูมิโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง (71 จากคะแนนเต็ม 100) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของเวชภัณฑ์ต่อการให้บริการว่าจะสามารถส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ และยังทำให้สถานบริการเป็นที่น่าเชื่อถือ นอกจากนั้นการเก็บรักษาเวชภัณฑ์ที่ดียังทำให้เวชภัณฑ์มีคุณภาพและปลอดภัย และยังช่วยลดปัญหาเวชภัณฑ์เสื่อมคุณภาพ

ผลการศึกษานี้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหา เพื่อใช้ในการวางแผนงาน นโยบายระบบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลแม่ข่าย และหน่วยบริการปฐมภูมิ รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาศาสนาสาธารณสุขในหน่วยบริการปฐมภูมิต่อไป

Independent Study Title Inventory Management System in Primary Care Unit,
Mueang Lamphun District

Author Miss Wannaporn Udornpong

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Rattanaporn Awiphan Chairperson

Assoc. Prof. Waraporn Pannavalee Member

ABSTRACT

Inventory management system is important process in Primary Care Unit (PCU). It helps Primary Care Units to provide continuous and quality service. The objectives of this study were to 1.) Study inventory management system in PCU. 2.) Study problems involved with inventory management in PCU. 3.) Study knowledge and attitude toward inventory management system in PCU among public health personals. Qualitative and quantitative techniques were used in the study. The data were collected by using questionnaire in 30 public health personals who work in 17 Primary Care Units, Muang Lamphun district, as well as conducting survey for the job accomplishment at the work place, and using inventory management document from 2007 to May 2008 fiscal year. Qualitative data were collected through focus group among health care personals responsible for inventory management in PCUs. The data were analyzed by using descriptive statistics such as frequency, percent, mean and standard deviation and using inductive analysis to analyzed quality data.

At present, inventory management system for PCU at Lamphun hospital includes: planning schedule of reorder medical supplies, specification lead times for requisition medical supplies, and delivery medical supplies to Primary Care Units. Results from survey for job accomplishment and from self completed questionnaire

were consistently indicated the good level of practicing in medical supplies issuing (91 out of 100 from the survey). The results from the survey also indicated the good level of practice as good level (82 out of 100) for medical supply storage. In addition, most Primary Care Units complete practice in the following area; reordering of medical supplies, using First in First out System in storage medical supplies, and reporting the use of medical supplies, psychotropic drug and alcohol. However, the results showed that there were problems of high emergency reordering and psychotropic drug and alcohol storage.

The focus group revealed problems concerning reordered issues. The problem of incomplete medical supply reordering could due to medical supply out of stock at the hospital or unstable rate of patients who come to PCU. Therefore, the Primary Care Units have to run for the emergency reorder medical supplies. Besides, participants in the focus groups mentioned problems relevant to the medical supplies such as the limited area and high temperature of storage room. More important, the high volume of work load, as well as lack of budget cause difficulty for PCUs to run the effective inventory management system. However, the good collaboration with the hospital and other supports from other institutes such as budget, knowledge and manpower would help them to improve the inventory management system.

The results from questionnaires asking on inventory management knowledge showed that knowledge about reordering issue was in the fair level (61 out of 100) while knowledge of medical supply storage was in the good level (83 out of 100). The results also revealed that most public health personals still lack of knowledge on psychotropic drug reporting and knowledge on medical supply storage needed for refrigerator. Attitude toward inventory management system were found in the medium level (71 out of 100). This finding consistent with the results from focus group that health care personals considered the importance of inventory management system as it could help the service satisfactions and trustworthiness of Primary Care Unit. Besides these, they are agreed that good medical supply storage will make quality and safety and decreasing quality problems of medical supplies.

The findings from this study serves as information for solving problems concerning inventory system, developing and planning policy on inventory management system, and planning for increase proficiency in public health personals.